

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

Társadalmi és megyei érdekeket képviselő hetilap. — A Gömörvármegyei községi- és körjegyző-egylet hivatalos lapja.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Tompa Mihály-utca 10. sz.

Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés; továbbá előfizetések, hirdetés, nyiltér és egyéb felszólalás.

Telefon-szám: 52.

Telefon-szám: 52.

Felölös szerkesztő:

KOMÁROMY ISTVÁN.

Kiadó laptulajdonos:

ID. RÁBELY MIKLÓS.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . 10 korona. Félévre . . . 5 korona.
Várm. körjegyzőknek és tanítóknak egy évre 6 korona.
Egyes szám ára: 20 fillér.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petsor térfogata . . . 20 fillér.
Nyiltér sora 50 fillér.

A szerkesztőség kéziratot nem ad vissza, bélyegtelen levelet nem fogad el. — Vidéki levelezőink kéretnek, hogy közleményeiket péntek délig megküldeni szíveskedjenek.

A kiadóhivatal hirdetést és nyiltéri közleményt csak szombat délelőtti 10 óráig fogad el.

Lelkes háború.

A múlt hét izgalmai és gyorsan torlódo eseményei arról győzték meg bennünket, hogy a külsőleg egyformáknak látszó események belsejében lényeges különbségek lehetnek.

A háboru magában véve borzalmat, pusztulást jelent és nem szokott rokonszenvet kelteni a lelkekben.

Most, a jelen napokban pedig gyönyörű példáját látjuk annak, hogy egy nemzet tagjai mint forrnak egybe mindnyájan arra a szóra: a haza veszélyben van! És nem látnak mást azontul, mint azt az egyetlen kötelességet, hogy hazájukat a veszélytől megmentse.

A felülről jövő nemes példaadás a legnagyobb visszhangra talált a nemzet széles rétegeiben.

A magyar országgyűlés pártpolitikai különbség nélkül nagyszerű példáját adta a hazafias kötelességteljesítésnek s azóta nincsenek többé pártok, hanem csak magyarok vannak, akik hazájuk védelmére készek.

És a magyar nyelvű hazafiak nagy tömegéhez csatlakoznak azok a derék polgárok, akiknek anyanyelve nem magyar, de akiknek szívük szintén hazájuk: Magyarország jóléteért dobban.

Megiött a részleges mozgósításra vonatkozó parancs, amely életet, vért kíván sokaktól áldozatul.

„Mind elviszik a legények elejét.“

De az áldozat, a munka, a fáradság tudata, a társasélet megbénulása nem okozott szomorúságot a lelkekben, hanem az ország fővárosától elkezdve a mi kis megyei székvárosunkig mindenütt lelkes tüntetésekbe tört ki a fiatalság és vele együtt a közönség. Felhangzott a jelszó ezrek ajkán:

Éljen a háború!

Hát lehet-e a háborut éltetni?

Lehet, mert nem minden háboru egyforma háboru.

A magyar nemzet az ő osztrák testvéreivel most nem indul kalandos utra más nemzetek jogait, javait bántani, sérteni, hanem évek óta vérig sértetve és békés érzetében a türelem végső határáig eljutva, mikor már tejedelmi fölkont személyei estek áldozatul az alattomban működő orgyilkos összeesküvésnek: a saját becsülete és hazájának jóléte érdek-

ben egy szívvel-lélekkel fölkel és a háborut hirdető legtöbb haduri szóra e szóval válaszol:

Végre! Éljen a háboru!

A nemzet legkisebb tagja is átérzi, hogy az ő ügye igazságos ügy, amely mellett ott áll a népek sorsát intéző isteni gondviselés. Nem bántunk senkit, de a magunkét védelmezzük. El kell oltani azt a veszedelmes tüzfészket, a mely a mi szomszédunkban állandó gyújtogatással fenyegette a mi határainkat.

Évek óta volt-e pihenésünk, nyugalomunk egy percre is tőle? Ez vitte el a folytonos fegyverkezésben keserves keresményünk javarésztét, ez tette szegénnyé országunkat, ez bénította meg iparunkat, kereskedelmünket. Ezen a bajon segíteni kell minél előbb, másként legfőbb létérdekeinkben halálra sérülünk. Az ilyen élet nem élet, jobb ennél a háboru, mert ott megmutathatjuk, hogy van erőnk élni, hogy rá merjük bizni fegyvereinkre becsületünket, életünket.

Ezt az igazságot érezték a tüntető tömegek a levegőben. Mert a mikor a történelem nagy idői bekövetkeztek, mindig megéri a néptömeg az igazságot, a melynek szelleme érinti arcát és lángragyuló lelkesedésben tör ki az igazság a lelkek mélyéből s egyik emberről a másikra ragad a lelkesedés.

Magasztos volt ez a tüntetés az igazságos háboru mellett.

Láttunk kis városunk főterén mintegy 3—4 ezer embert fáklyafény mellett, zeneszóval, lelkes énekléssel végigvonulni s a legegyszerűbb kézimunkás vagy napszamos arcán ott fénylett a lelkesedés ragyogása, szemeikben ott csillogott a tűz és ez a nálunk óriási tömeg teljesen tudta magát fékezni a legnagyobb lelkesedés közepett. A legnagyobb rendben és tisztelességgel vonult végig az utcákon és tereken. Megállott a városháza előtt, megéljenezve városának polgármesterét, hivatalos vezetőit; megállott a megyeháza előtt, éljenezve és hallani óhajtvá a közigazgatás legfőbb tisztviselőit: a főispánt és az alispánt.

Lelkes hangulatát tinnen hirdették hazafias énekei: a „szózat“, a „himnusz“, a „Kossuth nóta“ s az annyiszor énekelt csatadal: „Fel-fel vitézek a csatára!“

A mely nemzet tagjaiban ilyen élet, ilyen lelkesedés lángjai lobognak, az nincs

elveszve, — az megérdemli hogy számára jobb és szebb életet fejlesszen a jövő.

Nagy és nehéz dolog a háboru. Ez az utolsó, keserű orvossága az összezavart, felfordított állapotoknak.

Mi elmondhatjuk, hogy nem kerestük ezt a gyógyszerert, a mely csak pusztulás árán tud gyógyítani. Minket belekényszerítettek azok, akik aláásták létérdekeinket, a kik összeesküdtek hazánk épsége és becsülete ellen, a kik nem kimélték tejedelmi személyeinket sem.

Mi elviseljük ezt a háborut, megteszük kötelességünket hiven a haza védelmére.

A mint lelkesen, okosan fogjuk teljesíteni hazánk iránt tartozó kötelességünket, úgy az események zivatarában sem fogunk megfelekedezni a józan mérsékletéről, a mely művelt, életképes nemzetek tulajdonsága.

Velünk az Isten, megsegít! +

A gömőri ev. egyházmegye közgyűlése.

A gömőri ág. hitv. ev. egyházmegye julius hó 15 én *Jolsván* tartotta meg évi közgyűlését *Kubinyi Géza* főispán, mint egyházmegyei felügyelő és *Terray Gyula* főesperes, udv. tanácsos társelnöklete alatt. Megelőző nap a gyámintézet ülésezett *Hevessy Bertalan* világi elnök és *Bartholomaeidesz László* alesperes lelkészelnök vezetése alatt. Délután 5 órakor gyámintézeti istentisztelet volt, amelynek a funkcionáriusa *Makovszky Emil* szirki lelkész volt.

Másnap reggel 8 órakor rövid istentisztelet után *Kubinyi Géza* esperességi felügyelő a következő szép hazafias beszéddel nyitotta meg a tanácskozást:

Mélyen tisztelt egyházmegyei közgyűlés!

Sokszor gyermekkorom óta a természet szépségeiben gyönyörködve mindig úgy képzeltem, hogyha én évezredekkel előbb, a bálványimádás korszakában éltem volna, napimádó lettem volna. Mert szeretem a napnak éltető melegét, szeretem a világozságot.

Mint férfi teljes meggyőződéssel, igaz benső ragaszkodással mindig hive voltam az igaz szabadelvűségnek, a szabadságnak; mint magyar ember pedig büszke vagyok arra, hogy hazánkban a felvilágosodottság, a reformáció a maga tisztaságában, a maga szépségében virult születésének első pillanatától kezdve s minden erőhatalom beavatkozása nélkül erősödött meg a lelkekben. Minálunk a reformáció az ő lélekemelő igazságával ment győzelemről-győzelemre, nem úgy mint Angliában, ahol a hivatalos anglikán egyházat erőszakkal alapították meg s tették uralkodóvá. Minálunk a szabadságot az 1848-iki foradalomban nem trónok

felborításával, nem királygyilkosságokkal, hanem a szabadság szeretetével vitték keresztül.

A magyar ember oly elemekkel, amelyek az igaz szabadelvűséget, a felvilágosodást a maga ragyogó fényességében megtagadják, a világosság, a szabadság utáni vágy tulhajtásával a végletbe átesapva a társadalomba, az állami és vallási életbe a romboló eszmék pusztító tüzeit viszik, nem egyesülhet. Ezt az igaz magyar embernek érzülete nem engedi.

Hiszen a szabadelvűség és világosság csak akkor ér valamit, ha éltető erejével az emberek lelkületét áthatva szép, magasztos irányba vezeti. Ha istentagadássá fajul, az nem világosság, az a világosságnak irányítása a sötétség felé. A szabadság csak akkor ér valamit, ha az a maga erejével hat a szívekre s ha a szabadságot és a szabadság utáni vágyat nem erőszakolja más ember lelkületére. De ha a szabadságot és szabadelvűséget holmi anarchisztikus, holmi istenkáromló, trónfelborító, országokat a romlásba lesüllyesztő tendenciák szolgálatába állítják, az nem szabadság, nem szabadság utáni vágy többé, az — anarchia.

A magyar nemzet történelme fényesen bizonyítja, hogy lelkülete, szellemének iránya a szabadelvűség volt s hogy vágyott a világosság, a szabadság után, de anarchisztikus tendenciákat nem tett magáévá soha. Sajnos azonban, mélyen tisztelt közgyűlés, hogy a XIX. század vége s a XX. század eleje ilyen anarchisztikus, a szabadságot, a szabadelvűséget leromboló irányzatokat vetett felszínre az egész világon.

Ilyen anarchisztikus tendenciáknak lett ártatlan áldozata Magyarország imádott királynéja. Fájdalmat és fájdalmas emlékeket szül minden magyar lelkében az a véres esemény; némi vigaszt, megnyugvást csak az nyújt nekünk magyaroknak, hogy idegen volt az a kéz, mely a gyilkos tört e nemes szívbe merítette.

Csak napokkal ezelőtt is ilyen anarchisztikus, ilyen felforgató eszméknek lett áldozata Magyarország szebb jövőjének záloga, szerencsétlen sorsu trónörökösünk és a családi ére nyek méltó ideálja, szegény hitvese, kiknek koporsójánál az egész nemzet, minden ember megilletődéssel állott s ha valami vigasztalót keresünk e tényben is, megint csak az, hogy idegen nemzet szülöttének agyában fogamzott meg az a becstelen szörnyettség.

Hogy ez a lelkeket felrázó, világosságot elhomályosító, istentimádó, lelkületet átváltoztató tendencia közöttünk uralkodóvá ne váljon, hogy ezt magunktól távol tartsuk, nekünk, az egyház munkásainak elsőrendű főkötelességünk az ellen küzdeni és harcolni. A gömöri egyházmegye volt mindig a tisztai egyházkerületnek az a tényezője, ahonnan a szabadelvű eszmék kiindultak, egyházmegyénk a kerületen s egyetemes közgyűlésen mindig elsőrangú irá-

nyitója volt azon elveknek, amelyek egyaránt szolgálták az evangéliomot, a hazát és a szabadságot. Itt ezen a gömöri közgyűlésen emelem fel intő szavamat lelkészeinkhez, tanítóinkhoz, de főleg és elsősorban tanárainkhoz, nemcsak azokhoz, akik felekezeti intézeteinkben, hanem azokhoz is, akik általunk s befolyásunkból kifolyólag állami intézetekben vannak alkalmazva: tartsák lelkületüket távol e felforgató eszméktől s önmagukat minden titkos társulattól; mert ha lelkületükben ezek az eszmék gyökeret vernek, ha titkos társulatokban agyukat, szívüket megmételtyezik, a gondjukra bízott ifjúságot, hazánk és egyházunk jövője oszloppait, csak rossz irányban tudják majd vezérelni.

De távol kell tartanunk s óva intenünk egyházunk minden irányadó köztisztviselőjét is, mert mentnek kell lenni ezektől az irányzatoktól minden rendű és rangú gyülekezetünknek is.

Éppen azért indítványozom, tegyünk a kerülethez előterjesztést, tiltsa meg minden egyházi köztisztviselőnek, minden állami intézetnél szolgáló, de felekezetünk fennhatósága alatt álló tanároknak és tanítóknak, hogy titkos társulatnak tagjai ne lehessenek. Tiltsa meg, hogy vallási és hazafias érzületet sértő tanokat taníthassanak, hirdethessenek.

Mindazonáltal, ha ezen tiltó rendelkezések meghozatnak is, nem teljes értékűek, ha szívünk és lelkünk meg van mételtyezve; éppen azért esdve fordulok a közgyűlés tagjaihoz, vértesszük lelkünket a gonosz ellen, terjesszük a világosságot, az istenimádást, a haza és szabadságszeretetet, mert csak az tartotta fenn hazánkat s hazánkban felekezetünket évszázadokon át s csak az tarthatja fenn a jövőben is.

Ezen eszméktől áthatva üdvözlöm az egyházmegyének itt megjelent tagjait s a jelen egyházmegyei közgyűlést megnyitom.

Terray Gyula főesperes javaslatára a beszédet szószerint és egész terjedelmében jegyzőkönyvbe foglalták s a közgyűlés meleg, lelkes ovációval kísérte a mélyen átgondolt, gyönyörűen megszerkesztett és szónoki lendülettel előadott hazafias szép beszédet. A benne foglalt indítványt egyhangú lelkesedéssel magáévá tette a közgyűlés s elhatározta, hogy ilyen értelemben előterjesztést tesz az egyházkerülethez. Igazolás és a formális megalakulás után Terray Gyula főesperes alapos és kimerítő évi jelentéséből, minthogy az nyomtatásban is megjelenik, csupán a fontosabb mozzanatokat emelte ki.

Határozattá lett, hogy néhai Szontagh Andor volt egyházmegyei felügyelő emléke jegyzőkönyvben megörökítésék, családjához pedig részvétiratot intéz az egyházmegye elnöksége. Ezután

egészen szük és kicsiny helyet kér, a hová ő letelepedhessen, azt tudja már, hogy akkor az igazi szállóvendégnek egész lakosztály jut. Milyen könnyű felejteni, ha gyűlölni tudunk! A gyűlölet az emlékek közül egy pillanat alatt kiválaszt, eldöb és megsemmisít mindent, a mi szép és jó, de meghagyja, felszínre hozza, hogy elcsituljon, nem engedi azt, a mi bánthat, az bánthat, a mi fájhat. És a fájó emlékek ellen a lélek öntudatlanul és csak a feledéssel védekezik. Mert a gyűlölet fűti...

Én még nem találkoztam olyan emberrel, aki elmondhatta volna magáról, hogy ő nem hazudott. De hazudni kétféle okból lehet; ha azért, hogy magamat kiméljem meg a fájdalomtól vagy kellemtelenségtől: hitványság; ha azért, hogy mást kiméljek meg ugyanettől: — talán még sem hitványság. És két ember közül mindig a távolabbi az, akinek hazudnak. Mert a papír eltűr minden odakézelt boldogságot, lángoló szerelmet és siró vágyat, hiszen a papír fehér és türelmes és ostoba, mert sem el nem pirul, sem haragosan nem ránczolódik össze, mikor hazugságot írnak rá; de szemtől szembe a szerelmet és közönyt, a boldogságot és szerencsétlenséget, a csókok közti halk nevetést és azt a csukló, kinzó, férfisirást, amit olyan drága áron kell megtanulni — nem, erre a hazugságra még nem született színésze a világnak!

Legtöbb embernél az idő és a távolság megszépíti az elhagyott valamiket és valakiket. Egyiknél erre jó az utazás: mindent szebbnek,

Glósz Dezső, Maczák György és Tegyed Aladár új lelkészek bemutatkozására és az ujonnan választott tanítók eskütételére került rá a sor. Mindkét csoporthoz Hoznek alesperes intézett szeretettől áthatott üdvözlő szavakat. Ugyesintén esküt tett az egyházi törvényszéki bírónak, illetőleg jegyzővé megválasztott Langhoffer László dr. és Szontagh Vilmos dr., valamint az új rosnóvölgyi dékán: Palásthy Árpád hosszúsói lelkész is. A f. évi egyházkerületi közgyűlésre szavazati joggal Hevessy Bertalan, Langhoffer László, Szontagh Vilmos és Markó János dr.-ok, Bartholomaeidesz, Hoznek alesperesek, Dendely Sámuel és Christély Gyula lelkészek küldettek ki. A tanítók közül Falvi Jenő és Krokavec Károly; a tanárok közül többek közt Greck Lajos, Hazslinszky R. dr. és Pásztor Mihály lett kiküldve tanácskozási joggal. Majd a nagyszámú jelentésekre került a sor.

A jövő évi közgyűlés helyéül Sajógömört jelölték ki.

Széljegyzetek.

Utólagos prófécia.

Mikor ezek a sorok napvilágot látnak, talán már dörög odalent az ágyu és kemény dobbarásu magyar lábak tapodják a szerb földet. A háboru gondolatával fekszünk és kelünk és hogy ez a háboru mennyire a körmünkre égett, mutatja az, hogy az egész ország szinte fellélegzett és megkönnyebbült: végre leszámolhatunk! A sarajevói bombák azonban csak a végső lökést adták, az ut elő volt készítve és itt néhány olyan tünetet szeretnék felsorolni, amelyik bizonyítani tudja, hogy a háborura, a leszámolásra határozottan készültek.

Még a télen az egyik legvéresebb száju ellenzéki lap vezető helyen egy cikket hozott, amelyikben hosszasan ecsetelve az évek óta tartó gazdasági elsorvadást, arra a végső konklúzióra jutott, hogy most már csak a hadsereg az, amelyik hathatós és radikális orvoslással végét veheti a további lezüllesnek. Ellenzéki laptól az ilyen cikk nem kerül ki, legalább a saját redakciójából biztosan nem. Csakhogy a politikának igen jó segédeszközei az ugynevezett „sugalmazott cikkek” és ez a cikk is ilyen sugalmazott írás volt, előkészíteni a közvélemény pálfordulását békepártból háborus párttá és reáirányítani a figyelmet a csendben és komolyan készülő hadseregére.

Mert a hadsereg hónapok óta készült. Husvétkor a legénységnek szokatlanul nagy százalékát bocsátották haza és megtoldották ezt azzal,

jobbnak talál a képzeletén keresztül. Másoknál arra jó a növekedő távolság, hogy minden új kilométerkőnél valami új gyűlöletes vonást találjanak, amit lárvának rakjanak fel a feledésre kárhoztatott, hajdan kedves arczra, amelyik azután a távolság daczára is csak ezért nem lehet kedvesebb, mert a gyűlölet saráival összetapasztott lárvá alatt már az sem látszik, hogy milyen is volt hát valamikor!...

Minden ember őrzi lelkiismeretében elskatulyázva egy egy hamis esküvésnek a tényét. Ha máskor nem, egy gyerekkorában elszalajtott „bizony isten”-nel esett a bünbe. De a fejemet dobom tétül, hogy senkinek a lelkében nem találunk olyan hamis esküvést, ahol az édesanya lett volna a bizonyításra hívott. Mert hamisan esküdni az élő Istenre lehet, de egy holt édesanyára nem; aki ezt nem hiszi, kell hogy soha sem érezte legyen az anyai kéz simogatását!

Nem tudom, kiérezed e ezekből az éjszaka fogant sorokból azt, amit mondani akartam?! Mert meglesz, hiszen parancsolod: elmegyek. De lásd és itt szószerint idézem a szavaidat — aki igazán szeret, az nem lehet büszke és én így, kifosztva, letaposva a szavaidtól, hitványnak mondvá és gyűlöletnek szánva, az igaz szerelem alázatával fogom mindennap várni azokat a sorokat, amik ha megint ezt hozzák is, mégis drágák, őrjöttek, — az enyéme!...

TÁRCZA.

Levél.

Irta: ARAMIS.

Ha parancsolod, meglesz: elmegyek. Elmegyek és elviszem magammal mindazt a keserű, sok igazságot, fájó megvilágítást és gyűlölettel ment belátásra készítő bizonyítékot, a mi néhány perc a napvilágra dobott volna; a mi néhány perc alatt más üveget huzott volna a szemünk elé, ha nem is rózsaszint, ha csak színtelent is, de igazabbat, mint a gyűlölet zöldje és a harag feketéje.

És most én is utazni fogok. Mert kétféle okból lehet utazni. Lehet azért, hogy megpróbáljuk a feledést; lehet azért, hogy magunkra erőszakoljuk azt a feledést, amelyik, mivel nem jön magától, nem jön egyedül sem: magával hozza szálláscsinálónak a gyűlöletet. Az első utazás rendesen soká tart és nagyon eredménytelen. A hegyek az agyunkra fekszenek, a rónák szétrántják és ellaposítják a felejtő gondolkodást és a kerekék kétségbeejtően egyforma és szünetlen ritmusa mind egy nevet hangoztat, vagy egy szót, egy mondást, amivel valaha a lelkét simogatták végig és a feledtető utazásból hazakerül megtörve, lefogyva, sebzettebben és reménytelenebbül, mint a hogy elindult.

A másik, ... őh a másik mód nagyon könnyű, mert ez a bizonyos szálláscsináló csak egy

hogy sürgős parancsban a legénység szabadságolását megtoldották egy héttel. Nagyon közel álló most már az a kis kalkulálás, hogy ha egy katona egy napi ellátása — teszem fel — hetven fillér, akkor tizenkétezer szabadságolt katonán két hét alatt hány korona megtakarítása van a kincstárnak? A tisztek akkor rögtön mondták: gyanus ez a szabadság, úgy látszik kell a pénz a háborura. Amiben igazuk is volt.

A Boszniában lezajlott hadgyakorlat teljesen nélkülözte a többi hadgyakorlatok megszokott külsőségeit. Lärmás riportok nem számoltak be a mozdulatokról, nem kaptunk leírásokat hosszú és fárasztó játékközvetésekről, nem jöttek hevenyészett térképek és tereprajzok, — az egész hadgyakorlat csendben, zaj nélkül folyt le. És éppen ez a csend mutatta a komolyságot! Mert míg idehaza a lapok tajtékozva turták fel az újabb és újabb panamákat és szórták a piszkot, addig odalenn hatvanezer ember próbálta véres és megdöbbentő komolysággal, hogy a fekete hegyeket el lehet-e árasztani kétszer huszonnégy óra alatt katonasággal és hogy lehet-e az uttalan ösvényeken és görgeteges völgyekben negyven kilométeres napi marsokkal öt nap alatt Nis alatt állni!?

De hát eldőrdült a végzetes két lövés és a pillanatnyi felfordulás után jött egy hónapig tartó izgalmas és idegfeszítő csend. És ez alatt játszódtott le a háboru előkészítésének legérdekesebb fejezete. A lapok azt kérdezték, hogy mi lesz most? Odafenn hallgattak. A lapok kijelentették, hogy a megtörtént dolgokat megtorlás nélkül hagyni nem lehet. Odafenn hallgattak. A lapok most már dühödten kérdezték, hogy hol van a diplomácia? Odafenn ismét hallgattak. A lapok már kiabálták, hogy ha nincs diplomáciánk, hát van hadseregünk, miért nem bízzák arra a leszámolást? Odafenn a kezüket dörzsölték és tovább hallgattak. És mikor az egész sajtó száján vérrel és tajtékkal tört elő a kiáltás, hogy „háborut akarunk“, akkor negyvennyolc óra alatt jött az ultimátum, a válasz, diplomáciai viszony megszakítása, a mozgósítás és a hosszas várásban felajzott idegű országot ez a halomban dülő eseménytömeg mint a lavina, ragadta magával.

Ez az utólagos prófécia. Jövendőlni nem kellett; az események magukért beszéltek. De hogy semmi sem jön máról holnapra; hogy minden kifejlésnek megvan a rendes fejlődése, amit gyorsítani vagy lassítani lehet, de megelőzni nem; ennek a bizonyítására talán jók ezek a sorok.

Segitsetek!

A levegő tele fojtó lópor szaggal; a kedélyeket a bizonytalanság súlyos aggodalma fekszi meg; az utcán tompa dobpergés után óráról-órára kiáltják ki a rendkívüli intézkedéseket; társzekerek, ágyuk dübörögnek a kövezeten. Az emberek csoportokba verődve tárgyalják az eseményeket s a polgárság lelkében felgyülemlett keserőségek itt ott hangos kifejezésben nyilvánulnak meg s az idők folyamán vívott harcokért egy történelemcsináló napon óhajt elégtételt szerezni magának . . . Nem válogatja eszközét: amit kezébe adott a véletlen végzet, azzal vél jobb sorsot kivívni magának. Az idők méhe nagy napok szülésére várandós. Az izgatott tömegek félredobnak minden okoskodást s teljesen a kedélyek ejtik hatalmukba az egyéneket. A dobos berekedt torokkal hirdeti ki: Ófelsége a király elrendelte a mozgósítást. Letört kedélyű, siró szemű anyákat és hitveseket látni, amint reménykedve kérdezősködnék vagy a kétségbeesést takargatják vonagló ajkuk alatt a kenyérkereső apa és hitves után. Az utcán lelkesült ifjak énekelik a nemzet szent dalait, a cigány harciindulót játszik s a fáklyák lobogó fénye a nemzeti becsületért meghalni kész ifjak arczára veti kísérteties fényét s az utcá-

kon hömpölygő néparadat rivalgva dörge az éjszaka csendjébe: éljen a háboru! A zászlók magasan úszva lobognak, az emberek egymás kezét szorongatják a lelkesedés mámorában s a tűz elharapózik azok lelkében is, akik kétségben vannak a jövő felett.

A magyar-osztrák monarchia egy új lapot ír a történelem könyvébe, azért a lelkesedés, azért zúg ezer és ezer ajkon: éljen a háboru!

Az idők folyását nem lehet megállítani, valamint a felszabadult szeleket s várni kell, míg valahol elül, elcsendesedik. A tömeg lelkesedése engem is magával sodor s csak akkor lök vissza a megdöbbenés, amikor sápadt, kisírt szemű asszonyokat látok egy csoportban, kiknek könyeit nem a lelkesedés mámorja sajtolta ki, de a legsötétebb kétségbeesés és a legszentebb fájdalom. Ne okoskodjunk sokat és ne mérlegeljük, jogos-e, észszerű-e a háboru fogalma? Szükség van reá s mint szükséges rosszat magunk tápláljuk. Hagyjuk az idők folyását utjában haladni, de ne hagyjuk elesni a gyengéket, akik nem bírnak küzdeni az ár ellen, akiket a nyomor árnyéka kísért.

Segitsetek!

Polgártársak! az eseményeket mindnyájan ismeritek, nem szükséges ismertetni a köznapok izgalmaival és nem szükséges megrajzolni a jövő szomorú eshetőségeit. A háboru esetleges előnyeivel és hátrányaival mindnyájan tisztában vagyunk s ha a köz, a haza ügye úgy kívánja, őseinkhez méltán áldozzuk vérünket és életünket. De ne feledjük, hogy a hazafiúi kötelesség nem csak abban áll, hogy fegyverrel kezünkben, halálmegevetéssel gázoljunk az ellenség sánczain. Nem. Van egy másik, egy ugyanolyan nagy és még szentebb, hazafias kötelesség, mit ha mindnyájan megtartunk, kik itthon maradtunk, nem kisebb szolgálatot teszünk a hazának, mint akik az ellenség kezéből esavarják ki a haláltosztó fegyvert.

Polgártársak! Azok, akiket a kötelesség harcza szólított, számtalanan 4—5 apró gyermeket hagytak itthon kenyér nélkül s minden lehetőségtől megfosztva, hogy anyjuk is szerezhesen nekik betéví falatot. Az árván maradtak, az éhezők, a nyomorultak nevében és a minden szent fogalom felett álló szentnek: a hazának a nevében, mozduljon meg lelkeitekben a részvét, az embertársaink iránt való kötelesség s itt első sorban a nőegyletekhez fordulok, alakítsanak egy inség-bizottságot, amely bizottság adakozásra hívja a tehetősebbeket, a pénzintézeteket, a vármegyét, a várost és mindenkit, akinek egy darab mellőzhető kenyere van és ha bekövetkeznek a nehéz napok, száritsátok fel azok könyeit, akiknek atyjuk, kenyérkeresőjük ott vérzik a nemzetért való harcban, akik gyámoításra szorulnak s meglátjátok, az a tudat, hogy hátramaradottjaikról gondoskodva van, tizszeres erőt ad fiaink lelkébe és megtorló fegyverükbe.

A történelem lapjait nemcsak vérrel, de arannyal is szokták írni; a hont nemcsak fegyverrel, de nemes erényekkel is lehet szolgálni. Ha ezt megteszitek, kivívjátok a világ bámulatát, az idők elismerését, öntudatotok boldog jutalmát s

akkor nem lesz, a ki keserű könyvet ejt e világot gyújtó szó hallatán: „Éljen a háboru!“

Segitsetek, segítsetek!

Telek A. Sándor.

*

E cikkkel kapcsolatban megjegyezzük, hogy segélyösszeget lapunk szerkesztősége és kiadóhivatala is elfogad; azt lapunkban nyugtázzuk és illetékes helyre elküldjük. Szerk.

Iskolai értesítők.

A dobsinai polgári leányiskola értesítőjét Halasi Jenő igazgató szerkesztette. Az igazgató évi jelentése gondosan, részletesen elszámol az intézet évi történetéről. Általános rendtartási és fegyelmi szabályokat is közöl, valamint igen helyesen a lakáson megtartandó szabályokat és egészségi szabályokat. A tantestület áll az igazgatón kívül 5 rendes, 6 óraadó tagból, a hitoktatókból és a zenei tanerőkből. A tanulóknak csak a névsorát, a vallását és lakóhelyét közli. Az intézet leltárát, általános és részletes tanítási tervét is megismerjük az értesítőből. Járt a polg. iskolába 138, — a kézimunka tantolyamra 38 tanuló. Az értesítő a „Dobsina és vidéke“ nyomdájából került ki.

A dobsinai m. kir. állami polgári fiúiskola értesítőjét Hanvai J. Ede igazgató közli. Az iskolai év története után a tantestület személyzetét közli, — az igazgatón kívül 8 rendes, 2 rendkívüli tanerő van és 4 hitoktató. A végzett anyagra nézve utal a polgári fiúiskolák részletes tantervére, a mit az egyes tanerők egyéni telfogásának szemüvegen át is érdekes volna látni. A tanulók száma 149, csak a nevüket közlik. A könyv és szertárakból, ifjúsági olvasókörről és segítőegyesületről értesít. Ir még a vizsgálatokról s a jövő iskolai év kezdetéről. — A „Dobsina és Vidéke“ nyomdájából került ki az értesítő.

A siketnémák „Cházár András“ államilag segélyezett jolsvai intézetének értesítője. Közli: Scholtz Lajos igazgató. Kérelemmel kezdi a siketnémák érdekében, hogy az intelligens elemek világosítsák föl a szülőket. A tanári testület az igazgatóból és 9 tagból áll. A növendékek száma 61 volt és 10 iparos inas. Részletesen értesít az intézet feladatáról, történetéről, a begyűlt adományokról. — Vármegyénk évi 2000 kor. t ad, — végül tanácsokat ad a szülőknak. Megjelent Weisz Béla nyomdájában Jolsván.

Lelkes tüntetések.

Rimaszombatban a mult hét elején, hétfőn este az ifjúság lelkes tüntetést rendezett a háboru mellett. Nappal csak annyit tudtunk a dologról, hogy az ifjúság gyűjtést rendez egy zenés fáklyásmenet céljaira.

Este 9 óra felé azután rég nem látott, nagyarányu tüntetés körvonalaibontakoztak ki a szemlélő előtt, a ki az Erzsébet-téren megjelent.

Lampionok és fáklyák fényénél, nemzeti zászlók alatt tengernyi lelkes sokaság tódult énekelve a városkert felől a Kossuth-utcából és sűrű sorokban megtöltötte a városháza előtti tért. A cigányzenekar a Kossuth nótát és a Rákóczy indulót huzta, majd elhelyezkedett a tömeg, a melynek élén transparenst vittek „Éljen a háboru“ fölírással. Csakhamar felhangzott a kiáltás sok torokból: „Éljen a király! Eljen a haza! Eljen a háboru!“

Nemsokára előlépett a kapu alól Vladár József városi tanácsos, polgármester helyettes, aki az éppen azon estén hazaérkezett polgármester helyett gondosan kidolgozott, hangulatos szép beszédben ismertette a néppel a helyzetet. A néptömeg egetverő éljenzésbe tört ki a szónoklat után, majd a himnuszt énekeltek el.

Még Laczkó Béla dr. ügyvédi helyettes tartott lelkes hangú népies beszédet, amely után éltették a hazát, a királyt, abczugolták Szerbiát és a szózatot énekeltek.

Ezután ismét kibontakozott a tömeg egész áradata és tovább vonult a Deák Ferencz-utcán. Lehetett ott 3—4 ezer ember. Az ifjúságon kívül volt ott tisztviselő, kereskedő, iparos, térfi,

nő, gyermek s a legegyszerűbb napról-napra élő néparca és szemei lelkesedés ihletétől ragyogtak a fáklyatényben, úgyhogy valóban impozáns volt a fegyelmezett nagy tömegnek hazafias tüntető fölvonulása. A tömeg lassan a Tompa-térre érve, betöltötte a megyeház előtti tért, folytonosan énekelve a Kossuth nótát és a „Fel-fel vitézek a csatára“ harszó riadót.

A megyeház kapujában Arvay György szavalta el a „Talpra magyart“, a melynek lelkes szavaiba ezzel vágott bele a tömeg: „Esküszünk, hogy Szerbiába elmegyünk!“

A szavaltat után éltették a főispánt és az alispánt, mire az erkélyen levő uri hölgyek sorai közt megjelent Komáromy István II. főjegyző, lapunk szerkesztője s a hivatalosan távollevő főispán és alispán nevében rögtönzött szép beszédben megköszönve a közigazgatás fő vezetői iránt megnyilatkozó bizalmat, hazafias összetartásra és kitartásra buzdította a tömeget, mert így az igaz ügy biztosan győzni fog.

A fáklyák körömfogásig leégtek ekkorra, azokat ott a téren összedobálták máglyába, a tömeg pedig lampionok alatt zeneszóval, énekelve vonult Kovács László dr. polgármester Széchy-utcai lakása elé, őt éltette.

A polgármester a felhalmozott hivatalos akták miatt a városházán lévén elfoglalva, helyette Fábry Zoltán kapitány szólott a néphez, a mely még mintegy 2000 főnyi tömegben a Hunyadi és Rákóczy-utczákon példás rendben énekelve, lelkesen vonult a főtérrre, a honnan szétozolt. Az összegyűjtött pénzből 66 koronát a sebesültek javára küldtek Budapestre.

*

Pénteken — július hó 31-ikén — este 8 óra tájban már szélteben a városban olvasható volt a fehér és vörös plakátokon közlése annak, hogy kik tartoznak 24 óra alatt s kik 48 óra alatt bevonulni az illetékes ezredekhez. Természetesen a felhívás és behívás mindenféle nagy meglepetést keltett, de hazafiai lelkesedéssel és csüggedés nélkül vették azt tudomásul; megkezdődött a készülődés, s egyidejűleg különleges intézkedések is léptek életbe. — A polgármester f. hó 1-én, szombaton reggel falragaszon tette közzé a behívásra vonatkozó intézkedéseket és tájékoztató adatokat, melyekről egyébként az állandóan szolgálatot tevő rendőrkapitányi hivatal is készségesen és kötelességszerűen felvilágosítást ad. Másik felhíváson a lakosság biztonsága tekintetében történt intézkedés s miután a rendőr legénységnek be kellett vonulni, a polgári őrség szervezése vált szükségessé s e célból a polgármester felhívta az ilyen szolgálatra vállalkozókat a jelentkezésre. — Ugyanekkor közhírré tettett dobszó utján, hogy a kereskedelmi miniszter az augusztus hó 2-ára és 9-ére eső vasárnapi munkaszünetet felfüggesztette. — A drágaság fenyegető veszedelme és a kizsákmányolás megakadályozása ellen is gyors intézkedés szükséges. Már Budapestben történtek is lépések s az élelmiszeruzsora ellen szigorú rendelet adatott ki, s elhatározták az anketén, hogy ha az élelmiszerek árai indokolatlanul magasra emelkednének, az élelmiszerek árát hatóságilag fogják megállapítani és a legkíméletlenebb szigorral fog a hatóság lesújtani azokra, kik a kivételes állapotokat a közönség kiuzsorázására akarják felhasználni. E törekvés — mint a miniszter kijelentette — kihágásnak minősítendő s nemcsak pénzbírsággal, de elzárással is büntetik. — Ideje lesz, hogy nálunk is megfelelő intézkedések tétessenek ez ügyben, mert már a hadiállapot elején is tapasztaltuk, hogy kereskedőink között sincs meg az egységes irányzat. Míg például egyik helyen a cukor kilogrammja 88 fillér volt, másik helyen 92 fillért számítottak, sőt akadt olyan is, aki kilogrammjáért egy koronát számított, ez pedig 10 kilogrammnál már 1 korona 20 fillér különbözet! A lisztnél és egyéb áruknál is volt csekélykülömbőség. Az megengedhető és indokolt, hogy a háborus mozgalmak idején valamivel drágábban számíttassanak az árak s ennek bekövetkezése előrelátható is volt; azonban minden számítás és alap nélkül e helyzetet kizsákmányolni nem szabad, mert lesz még békés állapot is, és akkor megbosszulja magát ez az eljárás. — Közönségünk jó része a hadi állapotra való tekintettel igyekezett magát ellátni cukorral, sóval, fűszeráruval és élelmiszerekkel, s a bevásárlás során szerzett tapasztalatai egyik-másik

polgártársunknak nem mondható épületesnek! Most — e nehéz pillanatban azonban nem rekriminálunk, csak a hatóság figyelmét felhívjuk az élelmiszerek és egyéb cikkek árának ellenőrzésére és arra, hogy a közönséget az esetleges kiuzsorázás ellen vegye védelembe.

*

Ugyancsak hasonló lelkes tüntetésekbe tört ki Rimaszombat népe az általános mozgósítás elrendelése után. Pénteken este a Hungáriában huzta a cigánybanda, egyszerre Hámos Aladár vezetésével fölkerkedett a közönség és zeneszóval hazafias és csatadalokat énekelve fölvonult a kath. templom elé. Ott Laczkó Béla dr. ügyvédjelölt a templom lépcsőire állva, gyújtó beszédet tartott a néphez, majd az egész néptömeggel együtt levett kalappal gyönyörű imádsággal fordult Istenhez a magyar nemzet igazságos ügyének győzelméért. Ezután a tömeg hazafias dalokat énekelve a vármegyeház elé vonult ott az alispánt éltette. Lukács Géza alispán az erkélyről szép, lelkesítő beszédet tartott hozzájuk s hivatkozva arra, hogy két fia is részt vesz a harcban, bátorságra buzdította a népet. Innen a főispán lakása elé vonulva, éltették őt. Kubinyi Géza főispán igen hatásos, lelkesítő beszédet tartott a felvonultakhoz, kiemelve a magyar nemzetnek és szövetségeseinek igazságos ügyét és hivatkozva arra, hogy saját fiát most vitte Budapestre katonának. A tömeg lelkes éljenzéssel fogadta a beszédet és Laczkó Béla dr. köszönte meg a nép nevében a közigazgatási hatóság legfőbb tisztviselőjének hozzájuk intézett szavait. Majd a többnyire férfiakból álló 1—2 ezer főnyi tömeg lelkes énekszóval ismét a főtérrre vonult s ott Hámos Aladár intézett a néphez gyújtó beszédet, jelentvén, hogy ő is felajánlja szolgálatát a haza védelmére.

*

Jolsva város hazafias közönségéhez is felhívást intézett a vezetőség s a történelmi pillanatokra való hivatkozással hangsúlyozta, hogy eljött az idő, mikor a nemzet minden fiának meg kell tenni kötelességét a haza iránt, a hazaszeretet, az áldozatkészség és hősiesség oltárán áldozni kell.

„Mutassuk meg külsőleg is érzelmeinket ellenségeink és barátaink iránt is, kik e döntő pillanatban szilárdan állanak mellettünk, mondja a felhívás. Nyilvánítsuk ki habozás nélkül, hogy értékelni tudjuk a szövetségi hűséget. Ellenségeinknek pedig kiáltunk oda, hogy:

Él még a magyaroknak Istene,
Jaj annak, ki feltámad ellene,
Az Isten is segít s ki bír velünk?
Szabad népek valánk s azok leszünk!

Ez érzelmeink kinyilatkoztatására gyülekezzünk este 8 órakor a városháza előtt. Lelkes körmenetünk járja be a várost! Lelkes énekünk gyujtsa fel a sziveket! Lelkes kiáltásunk szálljon a Mindenható trónusáig: Éljen a haza! Éljen a király!“

*

A korláti bazaltbánya munkásai július hó 29-én este, mintegy ötszázán gyűltek össze az iskola előtt, hogy a háboru mellett tüntessenek. A lelkesedés leírhatatlan volt. A munkások hazafias dalok éneklése mellett járta be a község és a telep utczáit. Elhatározták, hogy a bevontak családjait a legmesszebbmenő támogatásban fogják részesíteni. Alkalmi beszédet tartottak Trethán Ferencz bányatisztviselő és Szécsi István néptanító. A munkások Ófelsége, a hadsereg, a haza és szövetségeseink éltetésével oszlottak szét.

*

Egyébként megyénk minden részében lelkes hangulat mutatkozik s a hazafias érzelmek lángja magasan lobog.

Természetesen megszólalnak költőink is alkalmi poémáikkal, melyek közül az alábbiakat kiadjuk:

Előre! . . .

Mikorra ezek a sorok
Napvilágot látnak,
A tejedelemgyilkosok
Velünk harcban állnak.
Ne boszú, de lelkesedés
Töltse be szívünket,
Villogó karddal írjuk fel
Lapjukra nevünket!

Nagy volt egykoron a magyar,
Nagy volt bizonyára,
Nemzetek omlottak porba
Ha ütött kardjára!

Most ne mernénk szembeszállni
Egy garázda néppel,
Kik békénket durva kézzel
Tépik szerteszéjjel?!

Szerbia már századokkal
Tért a bűn útjára,
Emlékezzetek csak vissza
Hunyadi korára!

És mi tőrjük, hogy ily álnok
Nép taposson rajtunk?! . . .
Ide veled, piros vértől
Ázott ősi kardunk!

Mutassuk meg a világnak,
Hogy a magyar karja,
Ellenségét, miként hajdan,
Most is leszabdálja!

Előre hát, csak előre,
Ti hős honfitársak!
Dicsőség a hadseregnek,
S a magyar királynak!

Paul Gyula.

A magyar nemzet.

„— Fegyvert ide, gyilkos égő fegyvert!
Elszabadult villámot az égről.
Tűzhányó forr a kebelem mélyén
S a világot széjelvetni készül.“

Határunkat döngeti a pokol;
Világverő csatazaját hallom,
A gyűlölet gyilkos gyehennája
Elpusztit ha falon függ a kardom.“

— Vért látok, vért... lovak nyerítése
Vegyül el a dörgő riadatban . . .
Ilyen lehet, amikor a földnek
És az égnek szíve összedobban.

A füstfelhő s ágyudörej között
Átmenydörög egy szent hang a légen
És gyujt a szó: veszélyben a Haza!
S ki néz vissza, hogy itt félre térjen?

Előre! hah, ott látom a magyart
Minden nép közt a legelsők között
S géniusza sugárt von köréje
Koszorúnak, amit hírből kötött.

És győz és megy diadalmas hada
Előre az igazságos ügynek
És győz és megy és az orgyilkosok
A hősöknek lába alá dülnek.

Hurrah magyar! mit késett a világ
A bérenczek, orgyilkosok felett
Mint Isten a végítélet napján
Hozd meg te a végső ítéletet.

S aztán hogyha elcsendesül a harc
S az igazság szent diadalt arat,
Hajtsd meg zászlód sok hős fiad előtt
Aki nyugszik majd névtelen sir alatt.

Telck A. Sándor.

A segélyakció. Lapunk más helyén „Segítetek“ czimvel felhívást intéztünk közönségünkhöz, hogy adakozzék a mozgósítás folytán katonai szolgálatra bevonultak családtagjainak támogatására és segélyezésére.

A segélyakciót megindítjuk s ezzel megnyitja az adakozók sorát:

A „Gömör-Kishont“ szerkesztősége	10 K
Dr. Kármán Aladár	10 K
Id. Rábely Miklós	10 K
Rábely Etta	10 K
Rábely Kata	5 K
Rábely Károly	10 K
Új. Rábely Miklós	10 K

Hirek és vegyesek.

Személyi hírek. Dr. Mészáros István hivatalvezető kir. ügyész e hét elején kezdte meg szabadságát és családjával Nyitrára utazott, — távolléte idején a hivatalt Lehoczky Márton kir. ügyész vezeti. — Dr. Kovács László polgármester és dr. Kármán Aladár kórházi főorvos Balatonfüredről e hét elején hazaérkeztek. Dr. Musotter Miklós kir. törvényszéki vizsgálóbíró

szintén hazajött s átvette a hivatalos teendőket vezetését. — *Medveczky* Sándor kir. közjegyző Marienbádból e héten hazaérkezett.

Uj pénzügyi tanácsos. A király *Tóth* Mihály pénzügyi titkárnak, ki a helybeli kir. pénzügyigazgatóság tisztviselőkarának egyik kiválóan értékes és buzgó tagja s ki mint értesülünk, a *Lánczy* Kálmán pénzügyigazgatóvá történt kinevezése folytán a pénzügyigazgató-helyettesi teendővel is megbízott — a pénzügyi tanácsosi címet és jellegét díjmentesen adományozta. A tisztviselők körében őszinte örömet keltett a kinevezés híre s az új pénzügyi tanácsost meleg, lelkes ovációkban részesítették.

Igazságügyi kinevezés. A király az igazságügyminiszter előterjesztésére *Lehotzky* Márton tehetséges kir. alügyész, lapunk régi munkatársát — jelenlegi székhelyén való meghagyással — kir. ügyésszé nevezte ki. Az előléptetés széles körökben kelt őszinte örömet, s mi is szívélyesen üdvözljük ez alkalomból.

Pénzügyi kinevezések. A király *Zidor* Mór pénzügyi tanácsos, gyulai pénzügyigazgatót — ki itt hosszú időn át mint titkár működött — a kir. tanácsosi cím adományozása mellett a VI-ik fizetési osztályba léptette elő. A pénzügyminiszter *Jurecska* János itteni pénzügyi segéd-titkárt jelenlegi állomáshelyén való meghagyással a VIII. fizetési osztályba pénzügyi titkárrá nevezte ki és *Repeczky* Ferencz kataszteri helyszinelési becselő-biztoszt szintén a VIII. fizetési osztályba pénzügyi titkárrá nevezte ki.

A posta köréből. *Kálmán* Lajosné és *Sághy* Annuska posta és távirdekezelőnek szabadságuk leteltével a helybeli postahivatalban szolgálatukat megkezdték.

Koleszár Zsuzsanna betegségéből felgyógyulva, szolgálatra jelentkezett.

Ozv. *Malek* Károlyné posta és távirdekiadó, ki a helybeli postahivatalban ideiglenesen kiegészítőként alkalmaztatott, itteni szolgálata alól felmentetett.

Böhm Ilonka posta- és távirdekiadó a helybeli postahivatalból Kassai I. számú postahivatalba helyeztetett át.

Esküvő. *Egyed* Aladár sajógömöri ev. lelkész f. hó 15-én tartja esküvőjét a dobsinai ev. templomban *Krausz* János városi gazdatiszt leányával: *Vilmával*.

Lelkészválasztások. Az alsóbalogi ref. egyház *Csabay* Pál tornagörgői lelkészt választotta lelkészévé, a tornaljai ref. egyház pedig *Kövér* Árpád sajókeszi lelkészt, aki külföldi tapasztalatai és mély hite által sok reményre jogosít.

Véglegesített tanerők. A rozsnyói ev. polgári leányiskolában egy-egy sikeresen eltöltött próbaév után *Kolofont* Etelka és *Törköly* Lenke segédtanerőket az intézet iskolaszéke szeptembertől kezdve rendes tanerökké választotta meg.

Áthelyezés. *Demcsák* Lajos eperjesi törvényszéki írnokot az igazságügyminiszter a nagyrőczei járásbíróvához helyezte át.

Hivatalvizsgálat. *Szakall* Vincze vármegyei árvaszéki elnök múlt hó 23-án Nagyrőczen a város árvaszéke ügy és pénzkezelését vizsgálta. Előző nap Jolsva városánál tartott hasonló vizsgálatot. Nagyrőczeről a murányaljai és kistrőczei körjegyzői hivatalokba szállott ki.

Halálozások. *Harmatz* Simon Loránt belügyminiszteri titkár reményteljes, kedves 10 éves fiának, az Iglófüreden szerencsétlen baleset folytán elhunyt *Lászlónak* hült tetemeit városunkba szállították s folyó hó 26-án, vasárnap délután az állomásról a temetőbe vitték, hol a családi sírboltban helyezték örök nyugalomra. A temetésen — bár az eső erősen esett, — nagy számmal vettek részt a család jó barátai és tisztelői. *Simon* Mihály ref. lelkész megható beszédet mondott. Az elhunytat mélyen sujtott atyján s testvérein: *Mariannen* és *Bélan* kívül szerető nagyanyja: özv. *Harmatz* Bélané szül. *Jánosdeák* Julia, nagybátyja: dr. *Harmatz* Simon Dezső honvédelmi miniszteri tanácsos és kiterjedt rokonság gyászolja.

Ruscák György helybeli ciszmadiamester július hó 31-én 53 éves korában elhunyt.

Templom szentelés. A gacsalki ág. ev. egyház teljesen megújított templomát július 19-én szentelte fel a püspök helyettese: *Terray* Gyula udv. tan. főesperes, *Dendely* Sámuel kun-

tapolczai és *Polyák* Jenő hámosfalvai lelkészek segédletével.

Tisztújítás Rozsnyón. Rozsnyó rend. tan. város tisztújítása július hó 28-ikán ment végbe *Lukács* Géza alispán elnöklése mellett. A közgyűlésen egyhangulag megválasztották a régi tisztikart s a gyűlés után lelkes hangulatu bankett volt.

Józsanság a hadiszolgálatban. A magyar alkoholellesenek, a Good Templarok rendje felhívást intéz a magyar néphez, hogy ezekben a komoly pillanatokban dobja el magát az alkoholos poharat. A felhívás szerint a szeszes italok a test teljesítő képességét csökkentik, a lelket megfosztják igazi erejétől és nemes hevétől, az erkölcsöt aláássák, az anyagi erőket kisebbitik. A ki e válságos órákban iszik, vét maga és nemzete ellen. Most a józsanság, a szeszes italoktól való teljes tartózkodás egyenesen nemzeti kötelesség! A teaivó japán legyőzte a pálinkától megrontott muszkát és győzelmét sokban annak köszönhetette, hogy józan maradt. Fáradtságot és megpróbáltatást a szeszes ivó alig bír el Hosszu menetelést, nehéz testi munkát, küzdelmet, vihart és vészt csak a szeszes italoktól tartózkodó emberek tudnak játszva elviselni. A szeszfogyasztók sebei nehezebben gyógyulnak. Az északamerikai Egyesült-Államok haditengerészetéből s Norvégia hadseregéből ezért száműzték a szeszt. Ezért kéri a felhívás a bevonuló hadköteleseket, hogy a szeszes italoktól tartózkodjanak.

A tisztelt szülők figyelmébe. Szept. hó 1-én megnyílik *Budapestben, a Rákóczy-ut 30-ik szám alatt egy előkelő Urileány-Otthon*, amelyben gondos, meleg otthont találnak uri családok leányai, akik továbbképzés miatt *Budapestben tartózkodnak*. Az otthon a főváros góczpontján van, minden modern kényelemmel felszerelve. — Prospektust szívesen küld a tulajdonos és vezető: *Székelyné-Bauer Ilona*.

Ruganyos kocsin ment a háboruba. Érdekes eset történt f. hó 30-án vasutállomásunkon a délben Feled felé induló vonat indulása előtt. Sütheő István juhásza, a háboruba igyekvő tartalékos magyar, beült az egyik II-od osztályu kupéba, ahonnan a kalauzok és a rendőrség felszólításaira sem volt hajlandó kimenni. Folyton azt kiáltozta: hogy „*nekem a kapitány ur azt mondta, hogy úgy utazzak ahogy jól esik!*” Végre *Schulhof* Pál állomásfőnök közbelépésére magyarunk kiszállott a kupéból, de miután nagyon méltatlankodott, az állomásfőnök kinyitott egy I-ső osztályu túlkét és abba ültette be. Magyarunk elégedetten nézett körül s a jelenlevő közönség felé büszkén kiáltott le az induló vonatról: „*Mégis megmutattam, hogy ruganyos kocsin megyek a háboruba!*”

Megvadult ló. Folyó hó 25-én délután 1 óra körül izgalmas látványban volt részük a posta körül sétálóknak. Egyik szóda kereskedő megvadult lova a kocsival elragadva, örült vágatásban közeledett a postaépület felé. Az utcán ép egy kisleányka haladt keresztül s a megvadult ló oly közel volt hozzá, hogy mindenki attól rettegett, hogy a rohanó ló agyongázolja. Az utolsó pillanatban jött arra *Havranek* János csendőrfőhadnagy, ki akkor nejjével szabadságon volt itthon. Nem sokat gondolkodott, a száguldó ló elé ugrott, elkapta kantáriját és hatalmasat rántott rajta. A ló egy darabig még vitte őt, azonban mégis sikerült megfékezni. *Havranek* János csendőrfőhadnagyot bátor tetteért méltán megilleti a dícséret.

Az ital hatása. Csizben július hó 26-án *Majoros* András, egy 20 éves legény többet ivott a kelleténél és bizonyára nem volt teljes öntudatnál, mikor elkeveredése olyan fokra hágtott, hogy öngyilkosságra határozta magát. Ennek elkövetésére meglehetősen szokatlan módot választott, mert egy dinamitot tett le a földre, arra ráteküdt és a robbanó anyagot meggyújtotta. A dinamit fel is robbant, de ereje nem volt nagy, s a fiatal legény mellkasát oldalt megsértette súlyosan. A sérültet 30-án szállították be a közpórházba.

Igazgatósági ülés. A kerül. munkásbiztosító pénztár igazgatósága f. hó 2-án vasárnap délelőtt 10 órakor ülést tart, melyet 9—10-ig elnökségi értekezlet előz meg.

Uj pénzügyintézet. „*Putnoki agrárbank rt.*” czég alatt új pénzügyintézet alakult 200.000 kor. alaptőkével. — Az intézet elnöke dr. *Urszinyi* Gyula orvos, az igazgatóság tagjai: *Payer* János

plébános, *Szoffer* Jenő, *Ujházi* Vilmos, *Tannenbaum* Vilmos, *Róth* Ede, *Gescheit* Béla kereskedők, dr. *Krémer* Arthur ügyvéd, *Székely* Sándor bírósági végrehajtó. A felügyelő bizottság tagjai: *Dantschek* Gyula jegyző, *Engländer* Lajos kereskedő, *Friedländer* Sándor kereskedő, *Bodnár* Mátyás kereskedő.

Vadászok gyűlése. A rimaszombati urivadásztársaság folyó évi július hó 28-ára kitűzött rendes évi közgyűlése a tagok részvétlensége miatt megtartható nem volt. Az újabb közgyűlés határidejéül augusztus hó 5-ének délutáni 2 órája tűzött ki, amikor is az alapszabályok 24. §-a értelmében — tekintet nélkül a megjelentek számára — a jelenlevők fognak határozni.

Polgári fiu- és leányiskola Poprádon a Magas-Tátra alján. Orvosilag ajánlott hely. — Évi tandíj 40 korona. — Német családoknál olcsó és kifogástalan ellátás kapható. Bővebb felvilágosítással szívesen szolgál: 3—6 **Horn** József, igazgató.

Budapestre szóló levelek címzése. A miskolci kereskedelmi és iparkamara felhívja a figyelmet arra, hogy a budapesti m. kir. posta és távirdeigazgatóság közlése szerint a székestővárosban a milliányi lakosság, számos közhivatal és magánvállalat részére szánt hatalmas arányu levelezések tömegének kézbesítésére harmincznál több postahivatal közt oszlik meg. A levélkézbesítés megosztása rendkívül előnyös, mert a kezelést gyorsítja, viszont az olvashatatlan vagy hiányos címzés sok késedelmet okoz; miért is általános elvnek tekintendő, hogy a szokásos címadatokon kívül, — úgy a magánosoknak, mint a kereskedőknek, iparosoknak, közhivataloknak, egyesületeknek s más közintézeteknek *Budapestre* szóló leveleken feltüntetendő a kerület, a házszám, emelet és ajtószám is.

Távbeszélő összeköttetés Rimaszombat—Budapest között. A miskolci Kereskedelmi és Iparkamara megyei telefonhálózatunk ügyében a kereskedelmi miniszterhez felterjesztést intézett, melyre a következő válasz érkezett: „Múlt évi december hó 27-én kelt 2379. sz. felterjesztésére értesitem a Kamarát, hogy a forgalmi adatok mérlegelése alapján Rimaszombatnak—Budapesttel kíván közvetlen távbeszélő összeköttetését még nem látom indokoltnak. Rimaszombat, valamint általában Gömör és Kishontvármegye interurbán távbeszélő forgalmának lebonyolítása körül ez idő szerint fennforgó nehézségek egyébként a közel jövőben tervezett intézkedésekkel, illetőleg létesülő építkezésekkel nagyban enyhülni fognak. A Murányvölgy távbeszélő hálózatának a vármegye székhelyével, Rimaszombattal való előnyösebb összeköttetése érdekében a tárgyalások a vármegyével folyamatban vannak, de ez irányban még megállapodás nem jött létre.”

Szemgyógyintézet van Miskolczon.

Második virágzás. Egyik főmunkatársunk kertjében érdekes látványt nyújtott a múlt héten egy kis körtefa. Az alig 3 méter magas fiatal fácska becsületesen meghozta idei termését, amennyiben érik rajta 5 darab közepnagyságu körte. Az érő körték mellett új ágakat hajtott a kis fa és két kis ágon 12 virágot is hozott. A fácskán tehát egyszerre volt termés és virág. Ugy látszik, a sok eső és a meleg kicsalta a kis fából a jövő évi termés egy részét is s azért volt ez a korai másodvirágzás még a termés megérése előtt.

Főpásztori körlevél. Megjelent *Balás* Lajos rozsnyói megyéspüspök XII. főpásztori körlevele, amelynek latin részében a pápa köszönetét tolmácsolja a péterfillérekért, ezen kívül különböző szertartásba vágó dolgokról intézkedik. A magyar részben püspökkari határozatok közül a vallástanítás tárgyában, továbbá a tanítók községi pótdólya ügyében hozott bírósági határozatot közöl. Intézkedik az orsz. képviselő választói jog igazolásához szükséges okmányok díj- és bélyegmentes kiállításáról s a VI. oszt. tanulók záróvizsgájáról. A budapesti Szent István-napi körmenetben való részvételre buzdít. Ajánlja a kath. növédelmi művek támogatását. Ezenkívül személyi híreket közöl és kimutatást csatol a begyült kegyeczelu adományokról s az egyházmegyei lelkeségi segélyalap vagyoni állásáról.

Közönség köréből.

Tekintetes Szerkesztőség!

B. lapjuk szives volt hirt adni „Inzultált lelkész” czímen arról a galád orvtámadásról, melyet *Liptai* (Lipták) János ev. kántor és hadnagy fia intézett ellenem. Hogy a közleményt ki küldte be és mi volt benne, nem tudom, mert a merénylet után 12 napig ágyban fekvő beteg voltam s így a közleményt nem olvashattam. A közleményre azonban folyó hó 26-án megtámadóm egyikétől „helyreigazítás” jelent meg b. lapjukban, mely annyira tele van nemcsak czélzatos ferditésekkel, hanem szemén szedett valótlanságokkal, hazugságokkal, hogy azt a félrevezetett érdeklődők felvilágosítása, de a magam érdekében sem hagyhatom szó nélkül; azért kérem, hogy méltányosságból is — *audiat et altera pars* — az én soraimnak is helyet adni méltóztassék.

Mindenek előtt megállapítom, hogy én a kántort soha nem rágalmaztam. Hanem mivel egy rá nézve kellemetlen ügyben ellene, mint hivatali feljebbvalója, eljárám s mivel akkor az ő meg nem engedett manipulációi fölött szemet hunyni nem akartam, hirdeti rólam, hogy rágalmazom. Hogy ki és mire biztatta, nem tudom; de hogy nagyon sokan arra biztatták, hogy jelentse fel a papot a bíróságnál, ha érzi, hogy ártatlan, azt tudom! Hogy miért nem tette, azt meg ő tudja. Különben a „helyreigazítás”-ban önkéntelenül elárulta magát: tanuk nélkül akart elbánni velem; csak fiát várta haza. Hetek óta hirdette mindenütt, hogy majd így, majd amugy leszámol a pappal. Legutóbb a jolsvai fürdőben is így fenyegetődött a fiával együtt; s akkor uri emberek figyelmeztették, hogy nem lesz nagy dicsőség egy beteges emberrel két életerős embernek elbánni! S a mivel fenyegetődött, meg is cselekedte. Hát most hová lett a bátorság, amikor helyt kell állani tetteért? Miért akar most mindent letagadni?

Megállapítom továbbá, hogy én soha egyi küket sem sértettem. Nem igaz az, mintha én a fiát gyalázó szóval illettem volna; nem igaz, hogy ők engem kérdőre vontak, vagy hozzám kérdést intéztek volna; nem igaz, hogy én bár mivel a merényletre okot adtam volna; hanem igaz az, hogy ők orvul, gyilkos szándékkal rám rontottak: a kántor lefogott, a fia meg ütött, pofozott, kaszabolt!

A hősök már megelőzőleg vagy egy fél órán keresztül gyaláztak minket, még pedig oly hangon, hogy a harmadik utcába is elhallatszott, de nekünk fogalmunk sem volt róla, hogy az nekünk szól! Csak mikor a feleségem tekintett az ajtón s a kántor és a fia a leggaládabb gyalázó kifejezések egész özönét zúdították feléje, melyek között a „bestia” volt a legenyhébb, akkor kimentem az udvarra s feljök sem nézve, „szó nélkül” oda mentem a gazdasági udvarban volt emberekhez, hogy megkérdejem tőlük, vajjon hallják-e hogy mit kiabál az a két ur az emeletről? S azok külön-külön igenlő feleleteire visszafordultam, s újra „szó nélkül” a lakásomba visszatérni akartam. De ekkor már, mint a fergeteg, rám rontottak a támadóm s azzal: „te nyomorult bitang, gazember, te fogsz minket rágalmazni” már ütlegeltek is!

Én az első ütést a bal karommal felfogtam, mire a fia kardot akart rántani; hogy ki ne huzhassa, én is oda kaptam a kardjához; de erre rám rohant az apja s azzal a gyalázó fenyegetéssel: „ne merj hozzá nyulni, te nyomorult gazember, mert megdöglesz” megragadott s két karomnál fogva rázott és lökdösött s e közben a fia — a mig az apja lefogva tartott, gyalázva, szidalmazva, ütött, pofozott s mikor a kántor kezei közül kitéptem magamat s már menekültem, a fia utánam ugrott s „hátról” a kardjával elébb a tejemre, azután a hátamra sujtott, mire bebuktam az ajtón.

Mind ez oly gyorsan, egy-két pillanat alatt történt, hogy mire az emberek segítségemre szaladtak volna, már végeztek is velem.

Ime, ez a való tény! Ebből látni méltóztatik, hogy a mit a kántor elmesél, az mind valótlan. Az egész előre kitervezett orvtámadás volt, a hol sem jogos felháborodásról, sem a katonatiszti kard jogos használatáról nem lehet szó s a híres *mentő angyalom* nem más, mint *bünszerző és tettestárs!*

Természetes, hogy most már, látva az elementáris felháborodást, mely a gáztett nyomában kelt, szeretne belőle szunyogot csinálni s gyávaságból szemén szedett valótlanságokkal védekezni. S talán, ha az ellenkezőjére nem volna egy sereg tanu, sikerült is volna neki, mert ebből az erényből sok van benne. Én különben már régen tisztában voltam azzal, hogy a kántor mire képes; sajnos, hogy Jolsván igen sokan csak most vannak vele tisztában. De most már igazán nincsen tisztességes ember, a ki a történetek után ezen valótlan „helyreigazítás”-on fel nem háborodott volna!

De hát csak természetes, hogy a ki arra képes, hogy egy beteges, védtelen embert megtámadjon fegyverrel másodmagával, az bizonyára az olyan dolgoktól, mint tudva, szándékosan valótlan mondani, sem riad vissza!

Majd a bíróság megmondja az igazságot! Jolsva, 1914. jul. 29 én teljes tisztelettel

Chalupka János, ev. lelkész.

Alulírottak — mint Chalupka János lelkész megtámadtatásának fül- és szemtanúi: tanúsítjuk, hogy a merénylet úgy történt, ahogyan azt a lelkész ur itt előadta.

Jolsva, 1914. évi július hó 29-ikén.

Soltész Gyula.

Scheer Ernő.

Dabrowszky Miksa.

CSARNOK.

Este.

— — — — — „Este.
Ha az alkony pirja az égre lesz festve,
Parfümillatterhes fényes bálteremben,
Ha majd megkérdezem, hogy szeret-e engem;
Oh ne szóljon drágám! Hallgasson egy perczre!
Higyjem, hogy az üdvöm nincs örökre veszve.
Kis kezét se vonja ki az én kezemből;
A fájót megtudni soh' se lehet későn.”

— — — — — „Este.
Ne jöjjön el kérem a fényes bálterembe.
Ne is kérdezze meg, szeretem-e vajjon.
Mert hallgat a szívem s nincs mért megszólaljon.
Kezemet se hagynám a Maga kezébe,
Nem borulna arcom égő pirba érte.
Álom délibábjá másfelé hív engem;
S nem szorul el szívem hulló rózsaberken.”

— — — — — Este.
Tegnap valakinek menyasszonya lettem!
Kint szikrázva ég a csillagoknak árja.
Kicsi fülemüle nótás párját várja.
Meghitt lányaszobában, rokokó asztalon,
Fakult szirmok között, bús álmromokon,
Tépett csipkekendő könnytől ázott selyme.
Borúl a haldokló rózsalevelekre . . .

Holnap.

Piczi ágyacskában hófehér párnákon.
Szőkefürtű kis lányt kerüli az álom.
Gyönyörű szép babát látott tegnap egyet,
S holnap, talán holnap már az övé lehet.
Sebes röptü szárnyon elszálltak az évek.
Az álmódó gyermek régen nagy leány lett.
Két szemét nem éri most se álom szárnya,
Ébren tartja lázas, titkon égő vágya.

S mikor szempillái lágyan lecsukódnak
Ott kísért ajakán újra a várt „Holnap.”
S mosolyogva megy át az álom-világba.
Hol boldogan ébred elérhetlen „Mára.”

Ezüst hajú öreg asszony este, reggel,
Imát küld a jó Istenhez az égre fel.
Unokája boldogságát kéri, várja.
S bus sóhajként száll a „Holnap” ajakára.

Hiszen ő már tudja régen a nagy titkot;
Ajka mégis emlegeti a Holnapot.
Tudja, hogy Ma mindig Holnapra várva,
Csak ennyi az egész éltünk boldogsága.

Vatthay Ilona

Egy éjszaka!

Irta: Ó. J.

A tépett felhőfoszlányok is elsimultak, s a teljes némaságba vakítóan világított bele az ég tüzes golyója. A mély csendbe előbb halkan,

majd fokozatos szenvedélylyel csendül meg egy dal, — erős férfi hang — melynek minden sora az érzelmek orkánja:

„Te adtad nekem az első
Álmatlan szomorú éjet, bús éjet . . .

A daloló hangja elesünderült s a szomszéd ház zöldzsalsu ablaka halkán kinyílt, s egy szőke fej bukkant ki rajta. Lázas homlokát az ablak jéghideg táblájához szoritva figyelt, bámult belé a fenséges éjszaka csendjébe. Elhangzott a dal. De mintha az olvadó tenorhangokat halkán, dedelgetve ringatná a szendergő éjszaka, olyan lágy hullámszóba jött a lég és reszketve sodorta a zöldzsalsu ablak felé az ének végszavait:

„Azt hiszem, te vagy az első
Kit igazán a szívemből s eretek.”

A lány ingadozva megállt a fehér holdfényben, mint a kit váratlanul szíven ta'áltak, szemé lezárult, ajka vonaglott s erősen fogódzott belé az ablak párkányába, hogy el ne essék.

A daloló most, mintha földből nőtt von' ki, megállt a zöldzsalsu ablak alatt s szomorúan tekintett föl a leány ábrándos, kék szemébe. Némán, mozdulatlanul néztek egymás szemébe, tekintetük egybeolvadt, s a fiu halkán, édes, mámorító csókot lehelt a szőke angyal piczi kezére, s el elesüklő hangon beszélni kezdett: „Bocsásson meg Erzsike, ha nyugalmát zavarom örökös bús dalommal, de szívem háborog, fájdalom kétszeres, ha dalba nem önthetem. Beteg vagyok! Hiszen maga tudja, tudnia kell! Ha csalogány szól, elakad a lélegzetem; a csillagragyogástól szédület környékez; virágillattól ájulát csap reám; fázom a verőfény melegétől . . . és ezt mind maga, egyedül maga okozta nekem. Eljöttem, hisz tudom, érzem, hogy maga is várt reám, eljöttem, hogy közösen ábrándozzunk, eljöttem, hogy . . . eljöttem, mert végtelenül szeretem . . . mert meghalok érted, ha nem szeresz.”

Kinosan kitörő, ideges zokogással öntudatlanul hajtotta fejét a leány a férfi vállára, a ki félénken simogatta a szőke hajfürtöket s hévvel folytatta: „Elviszlek messze, nagyon messze, elviszlek a mesebeli „Senki” szigetére.”

A leány csendesen összeborzongott, de már nem sirt, szívében — beláthatatlan messzeségben — ott derengett a boldogság sugara. Körülnézett álmatagon, belesimult a fiu ölelő karjaiba és halkán, rezegve suttogá: „Szeretlek és szeretni foglak mindörökké” . . .

* * *

Az éjszaka csendje újra teljes. A hold ezüstös fényével lassanként tovább halad, hogy helyét a csillagok milliója loglalja el. A langyos szellő halkán rezgetteti a fák leveleit; a természet fenséges ölén végre ez is elalszik, hogy az ábrándok világában álmódjon sok szép két szerető szív igazi, de elérhetetlen boldogságáról.

A villanyfogyasztókhöz

Ezennel tudomására hozzuk a villanyfogyasztó közönségnek, hogy a háborus idő folytán üzemszükségleteinket nem tudjuk a rendes időben beszerezni, egyelőre **a nappali áram szolgáltatását beszüntetjük**, viszont a közvilágítást mérsékeljük **augusztus 3-tól kezdve**. —

A magánvilágítások az éjjeli órákban rendszeresen lesznek kiszolgáltatva.

Rimaszombat város
villamos telepe.

≡ Kiadó. ≡

Rimaszombatban a főtéren (Erzsébet-tér 5. szám a.) egy **divat-, fűszer- vagy más egyéb üzleti czélnak is megfelelő**

bolthelyiség lakással

együtt azonnal bérbe kiadó. Kizárólagos értesítést ad a tulajdonos ugyanott. 3-4

Felhívás

Gömör és Kishontvármegye hazafias közönségéhez!

Az általános mozgósítás elrendeltetett. Véreink a Haza és Király védelmére a harcztérre vonultak.

Nekünk, kik itthon maradtunk, hazafias szent kötelességünk a harcztéren megsebesült fiaink ellátása és ápolásáról intézkedni.

De kötelességünk harciba vonult véreink segélyre szorult itthon maradt családtagjaik istápolásáról is gondoskodni.

Ezen fontos kérdések megbeszélése céljából folyó évi **augusztus hó 5-ének d. e. 10 órájára a vármegye-ház nagytermébe** egy értekezletet hívok össze.

Tisztelt hölgyeim és uraim, honleányi és hazafias érzületükre hivatkozva, kérem szives megjelenésöket.

Hazafias üdvözlettel:

Rimaszombat, 1914. évi augusztus hó 1-én.

Kubinyi Géza,
főispán.